

Karol Potrzebowski

Nowe przepisy podatkowe dotyczące członków zespołów adwokackich

Palestra 4/11(35), 3-7

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAROL POTRZOBOWSKI

Nowe przepisy podatkowe dotyczące członków zespołów adwokackich

W dniu 8 czerwca 1960 r. wydane zostało zarządzenie Ministra Finansów w sprawie określenia niektórych przychodów podlegających opodatkowaniu według przepisów podatku od wynagrodzeń oraz podlegających opodatkowaniu według przepisów o podatku obrotowym (Mon. Pol. Nr 52, poz. 250), zawierające m. i. postanowienia dotyczące członków zespołów adwokackich. Wątpliwości, jakie powstały w związku z treścią tego zarządzenia, zostały wyjaśnione w piśmie Ministerstwa Finansów z dnia 27 sierpnia 1960 r. Nr PO/13191/4/60, zwanym dalej wykładnią.*

I. Postanowienia zawarte w zarządzeniu z dnia 8.VI.1960 r. utrzymują obowiązującą poprzednio zasadę opodatkowania według przepisów o podatku od wynagrodzeń przychodów uzyskiwanych przez członków zespołów adwokackich, jednakże pod dwoma warunkami, których nie przewidywało poprzednio obowiązujące zarządzenie Ministra Finansów z dnia 15.I.1952 r. (Mon. Pol. Nr A-14, poz. 170). Tak więc — zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 w związku z § 1 ust. 3 zarządzenia z dnia 8.VI.1960 r. członek zespołu adwokackiego traci prawo do opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń, jeżeli a) osiąga poza zespołem przychody z działalności zawodowej nie wynikające ze stosunku pracy albo b) wykonuje inne świadczenia podlegające podatkowi obrotowemu. Istnienie choćby jednej z powyższych okoliczności (lit. a) i b) pociąga za sobą opodatkowanie przychodów z zespołu podatkiem obrotowym za cały rok podatkowy.

Na dowód istnienia warunków powodujących opłacanie podatku od wynagrodzeń członek zespołu obowiązany jest złożyć odpowiednie oświadczenie przed pierwszą wypłatą wynagrodzenia (wobec wejścia w życie zarządzenia z dniem 30 czerwca br. oświadczenie takie należało złożyć przy wypłacie za czerwiec br.).

* Treść tego pisma zamieszczono w niniejszym numerze na str. 99.

W związku z przytoczonymi warunkami należy omówić stany faktyczne dotyczące przychodów, jakie osiągają członkowie zespołów adwokackich poza zespołem.

A. Osiągnięcie przychodów z działalności zawodowej

1. Wykonywanie czynności radcy prawnego na podstawie umowy o pracę nie ma żadnego wpływu na opodatkowanie podatkiem od wynagrodzeń zarówno wynagrodzenia z radcostwa, jak i przychodów w zespole.

2. Odmienna sytuacja następuje w wypadku osiągania przychodów z umów o dzieło lub umów zlecenia. Przychody takie podlegają podatkowi od wynagrodzeń tylko wówczas, gdy adwokat — poza przychodami z umów o dzieło lub umów zlecenia — pobiera wynagrodzenie za pracę u płatnika uspołecznionego (§ 7 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17.III.1949 r. — Dz. U. Nr 15, poz. 98 z późniejszymi zmianami). Za płatnika uspołecznionego uważa się: a) urzędy i instytucje państwowe, b) przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa cywilnego i handlowego, w których Skarb Państwa, przedsiębiorstwa państwowe albo osoby prawne prawa publicznego mają udział wynoszący ponad 50% kapitału zakładowego, oraz instytucje kredytowe, c) instytucje prawa publicznego, organizacje zawodowe, polityczne i społeczne, d) Centralny Związek Spółdzielczy, centrale spółdzielni, związki spółdzielni oraz spółdzielnie.

Jeżeli adwokat-członek zespołu nie pobiera wynagrodzenia za pracę u płatnika uspołecznionego, to wówczas przychody jego z tytułu umów o dzieło lub umów zlecenia podlegają podatkowi obrotowemu i dochodowemu. Jednakże w wykładni z dnia 27.VIII.1960 r. Ministerstwo Finansów wyraziło — wyjątkowo — zgodę na to, aby w wypadku takim przychody w zespole opodatkowywać podatkiem od wynagrodzeń — mimo że od przychodów z umów o dzieło lub umów zlecenia adwokat opłacać będzie podatek dochodowy i obrotowy — jeżeli umowy te zostały zawarte wyłącznie z płatnikami uspołecznionymi oraz jeżeli nie będą osiągnęte inne przychody nie wynikające ze stosunku pracy. Biorąc przy tym pod uwagę, że od przychodów z umów zlecenia lub umów o dzieło zawieranych z płatnikami uspołecznionymi był z reguły potrącany podatek od wynagrodzeń, Ministerstwo Finansów zezwoliło również na zaniechanie — aż do końca 1960 r. — poboru od tych przychodów podatku obrotowego i dochodowego.

Zaznaczyć należy, że w razie zawarcia umowy o dzieło lub umowy zlecenia za pośrednictwem zespołu adwokackiego i przekazywania należności z tego tytułu na rachunek zespołu — przychody będą zawsze podlegały podatkowi od wynagrodzeń.

3. Adwokaci, którzy oprócz przychodów w zespołach adwokackich osiągają z tytułu wykonywania praktyki adwokackiej nie zaewidencjonowanie w zespołach przychody uboczne nie wynikające ze stosunku pracy, tracą prawo do opłacania podatku od wynagrodzeń od przychodów osiąganych w zespołach i podlegają opodatkowaniu podatkiem obrotowym oraz dochodowym od całości przychodów z działalności zawodowej.

B. Osiąganie przychodów nie wynikających z działalności zawodowej

1. Poza działalnością zawodową adwokaci wykonują niejednokrotnie działalność naukową, pedagogiczną, literacką, artystyczną i publicystyczną, przy czym art. 62 ustawy o ustroju adwokatury zwalnia adwokata nawet od zawiadomienia rady adwokackiej o wykonywaniu tej działalności.

Osiąganie przychodów z tego tytułu nie pociąga za sobą wymiaru podatku dochodowego i obrotowego z tytułu uczestnictwa w zespole, albowiem przychody te a) nie wynikają z „działalności zawodowej” adwokata, b) podlegają zaś podatkowi od wynagrodzeń w warunkach przewidzianych w art. 4 ust. 2 ustawy o podatku od wynagrodzeń oraz w przepisach wykonawczych, których szczegółowe omówienie przekroczyłoby ramy niniejszego artykułu.¹

2. To samo dotyczy zdarzających się sporadycznie wypadków osiągnięcia przez adwokatów innych przychodów nie wynikających z działalności zawodowej, które na mocy przepisów szczególnych zostały poddane podatkowi od wynagrodzeń, **jakkolwiek nie wynikają ze stosunku pracy**. Przykładowo wymienić tu należy wynagrodzenia za czynności biegłego w postępowaniu sądowym i administracyjnym, za czynności wyznaczonego przez sąd kuratora, syndyka masy upadłości, nadzorca sądowego, likwidatora i sędziego polubownego (art. 4 ust. 1. pkt 4 usta-

¹ Szczegółowy komentarz w tym zakresie zawierają następujące prace:

Dr J. Opydo: Podatek od wynagrodzeń. „Polskie Wydawnictwo Gospodarcze”, 1952.

S. Wysocki: Podatek od wynagrodzeń, „Wydawnictwo Prawnicze”, 1956.

J. Białobrzeski i M. Wiśniewski: Tabele potrąceń podatku od wynagrodzeń oraz podstawowe zasady obliczenia podatku od wynagrodzeń. „Wydawnictwo Prawnicze”, 1960.

wy o podatku od wynagrodzeń i § 9 rozporządzenia wykonawczego).

3. Zagadnienie wymiaru podatku od przychodów uzyskiwanych w zespole w razie wykonywania przez członka zespołu „innych świadczeń podlegających podatkowi obrotowemu” (§ 1 ust. 3 zarządzenia z dnia 8 czerwca 1960 r.) jest raczej teoretyczne z tej przyczyny, że zajęcia tego rodzaju z reguły kolidują z postanowieniami art. 61 ust. 1 ustawy o ustroju adwokatury.

W razie jednak wykonywania świadczeń podlegających podatkowi obrotowemu przychody osiągnane przez adwokata w zespole podlegać będą opodatkowaniu podatkiem obrotowym i dochodowym, a nie podatkiem od wynagrodzeń.

II. Wykładnia z dnia 27 sierpnia 1960 r. wprowadza nowe zasady opodatkowania wynagrodzenia za kierownictwo zespołu adwokackiego, które poprzednio, w celu wymierzenia podatku od wynagrodzenia, było w całości kumulowane z wynagrodzeniem z tytułu uczestnictwa w zespole (praktyki adwokackiej). Wykładnia utrzymuje nadal tę zasadę kumulacji wtedy, kiedy wynagrodzenie za kierownictwo i z tytułu praktyki nie przekracza kwoty 5 000 zł, gdyż do wysokości 5 000 zł obowiązuje w zespołach ogólnie stosowana skala podatku od wynagrodzeń. Przy wynagrodzeniu przekraczającym łącznie 5 000 zł obowiązują obecnie zasady odmienne, które łagodzą progresję podatkową.

Jeżeli więc wynagrodzenie z tytułu praktyki wynosi mniej niż 5 000 zł, ale łącznie z dodatkiem za kierownictwo przekracza tę kwotę, to wówczas nadwyżka ponad 5 000 zł przypadająca za kierownictwo podlega opodatkowaniu według stopy 21,5%.

Jeżeli natomiast adwokat z tytułu praktyki osiąga wynagrodzenia ponad 5 000 zł, to wówczas wynagrodzenie z tytułu kierownictwa zespołem opodatkowane jest odrębnie według stopy procentowej, właściwej dla wynagrodzenia z tytułu uczestnictwa w zespole.

Przykład nr 1

a) wynagrodzenie z tytułu uczestnictwa w zespole	4 600 zł
b) „ „ „ kierownictwa	1 200 zł
	<hr/>
	5 800 zł

Zarówno kwota 5 000 zł, jak i nadwyżka 800 zł podlegają opodatkowaniu według stopy 21,5% (dawniej 33%).

Przykład nr 2

a) wynagrodzenie z tytułu uczestnictwa w zespole	5 200 zł
b) „ „ „ kierownictwa	1 200 zł
	<hr/>
	6 400 zł

Kwota 6 400 podlega opodatkowaniu według stopy procentowej właściwej dla 5 200 zł, tj. według stopy 30% (dawniej 36%).

Przy odrębnym opodatkowaniu wynagrodzenia bądź części wynagrodzenia za kierownictwo nie stosuje się podwyżki 50% lub 100% przewidzianej w art. 9 ust. 7 ustawy o podatku od wynagrodzeń (pkt 3 zd. ostatnie wykładni).

Na zakończenie stwierdzić należy, że zarządzenie z dnia 8.VI.1960 r. nie zrealizowało, niestety, postulatów adwokatury w sprawie uznania 20% wynagrodzeń z tytułu praktyki adwokackiej za koszty uzyskania wynagrodzeń, które zwolnione są od podatku z mocy art. 5 ust. 1 pkt 17 ustawy o podatku od wynagrodzeń.² Koszty uzyskania wynagrodzeń przyznane zostały jedynie agentom PZU, kolektorom gier liczbowych i przedstawicielom „ZAIKS”u. Należy się spodziewać, że zagadnienie kosztów uzyskania wynagrodzeń członków zespołów adwokackich będzie przedmiotem analizy Ministerstwa Finansów w związku z memoriałem Naczelnej Rady Adwokackiej oraz że postanowienia zawarte w zarządzeniu z dnia 8.VI.1960 r. ulegną odpowiedniej nowelizacji.

² Merytoryczne uzasadnienie tych postulatów — patrz artykuł W. Żywickiego („Palestra” nr 10 z 1960 r.).